

Nr 227.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen om täckande av vissa å fonden för förlag till statsverket bokförda förskott till försvarsväsendet m. m.; given Stockholms slott den 26 februari 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och kommunikationsdepartementen fråga om täckande av vissa å fonden för förlag till statsverket bokförda förskott till försvarsväsendet m. m., och anför därvid följande:

Frågan om bestridande av kostnaderna för vissa byggnader vid försvarsväsendet har genom ett flertal riksdagsbeslut förbundits med frågan om

dispositionen av vid försäljning av vissa för försvarsändamål disponerade markområden inflytande medel. Härvid kunna tre olika arter av beslut särskiljas.

1. Stundom hava influtna försäljningsmedel från ett bestämt område anslagits att täcka kostnaderna för utförande av visst byggnadsarbete. Sålunda har 1892 års riksdag beslutit, att vissa kronan tillhöriga områden inom Stockholms stad skulle försälas samt att försäljningsmedlen från dessa områden finge intill visst belopp användas till uppförande av nytt kasernetablissemang för livgardet till häst (jfr riksdagens skrivelse 1892 nr 78).

2. Av annan karaktär är 1905 års riksdags beslut att upplåta Järvafältet till övningsplats för Stockholmstrupperna samt att försälja två områden på Norra Djurgården ävensom att av därvid inflytande försäljningsmedel täcka vissa kostnader för Järvafältet och nytt skogsinstitut, varefter återstoden skulle tilläggas lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål. Ett annat beslut av liknande art fattades vid 1929 års riksdag, då riksdagen medgav, att kostnaderna för förflyttning av Stockholms tygstation tillhöriga å Norra Djurgården belägna anläggningar finge i första hand belasta det s. k. exploateringskontot samt i övrigt bestridas av lånemedel för att framdeles täckas av inflytande försäljningsmedel för tomter å Norra Djurgården. Sistnämnda riksdag lämnade även ett generellt medgivande därtill, att de för fortsatt exploatering av Ladugårdsgärde erforderliga kostnaderna — vartill hänfördes jämväl kostnad för nu där befintliga anläggningars förflyttning — finge bestridas av influtna köpeskillingar för tomter å Norra Djurgården.

3. Vid 1914 års senare riksdag fastslogs den allmänna principen att för täckande av vissa engångskostnader i samband med genomförandet av 1914 års försvarsordning erforderliga belopp skulle förskottsvis utgå av värnskattefonden eller av tillgängliga medel att sedermera ersättas av lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål eller annan fond, dit köpeskillingarna för då till lantförsvaret anslagna fastigheter, vilka med riksdagens samtycke försålles, kunde komma att inflyta. I samband med åtgärder till förskottsväsendets avveckling uppfördes å 1918 års tilläggsstat anslag av lånemedel att sedermera ersättas på sätt nyss nämnts till belopp motsvarande vad som sålunda förskjutits. Under sistnämnda och de närmast följande åren anvisades ytterligare lånemedelsanslag för utförande av byggnadsföretag vid armén betingade av 1914 års härordning.

Enligt den ståndpunkt, som av Kungl. Maj:t och riksdagen intogs vid behandlingen av propositionen angående försvarsväsendets ordnande år 1936, skulle medelsanvisningen för de då planerade kasernbyggnaderna m. m. frigöras från beroendet av inkomsten vid försäljning av markområden, vilka disponeras för försvarsändamål.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t av proposition (nr 252 år 1930) angående exploatering av Ladugårdsgärde m. m. anförde föredragande departementschefen rörande användningen av inkomsterna vid exploatering av de områ-

den å Ladugårdsgårde, som disponeras för försvarsändamål, bland annat följande:

Förslag hade framställts att till täckande av kostnaderna vid berörda exploatering skulle få tagas i anspråk sådana medel, som influtit eller komme att inflyta genom den tidigare igångsatta exploateringen av Karlaplans- m. fl. områden. Till detta förslag anslöte sig föredragande departementschefen i huvudsak. Emellertid hade beträffande vissa förskott till försvarsväsendet i en del fall beslutats, att desamma skulle omedelbart täckas av inflytande försäljningsmedel för fastigheter, anslagna till försvarsväsendet, i andra fall åter att täckningen skulle ske med sådana medel, som inflöte till lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål. Innan några belopp av de vid den i propositionen berörda exploateringen inflytande medlen anvisades till täckning av omförmälda förskott, syntes därför böra utredas, vilka andra medel som eventuellt redan funnes eller kunde beräknas komma att framdeles stå till förfogande för ändamålet, ävensom i vad mån medlen skulle anvisas att direkt eller genom berörda fond disponeras till förskottens täckande. Då någon sådan utredning icke föreläge samt köpeskillingsmedel icke torde kunna beräknas komma att till något större belopp inflyta under närmast följande budgetår, syntes det vara tillräckligt att för det dåvarande fattades allenast ett principbeslut därom att av inflytande exploateringsmedel skulle, efter det kostnaderna för exploateringsverksamheten blivit täckta, i första hand gäldas förskott av nyss omförmäld art. Sedan erforderlig utredning skett, finge till en senare riksdag framläggas förslag i syfte att i detalj fastställa regler för ifrågakommande förskottsmedels ersättande med inkomster av Ladugårdsgårdsexploateringen, varvid även finge bestämmas, huruvida dessa täckningsanslag skulle utgå direkt eller genom lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

I enlighet med föredragande departementschefens hemställan föreslog Kungl. Maj:t i nämnda proposition, att av de vid den av Djurgårdskommisionen bedrivna exploateringsverksamheten inflytande försäljnings-, arrende- och andra medel skulle täckas alla med exploateringsverksamheten förbundna utgifter samt viss ersättning till Djurgårdskassan, varefter återstående inkomstmedel skulle i enlighet med beslut, som riksdagen meddelat eller komme att fatta, disponeras i första hand för återbetalning av sådana förskott, vilka förutsatts skola täckas av köpeskillingsmedel vid markförsäljningar å Ladugårdsgårde.

I skrivelse den 2 juni 1930 (nr 334) anmälde riksdagen, att riksdagen fattat beslut i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts proposition i här berörda avseende.

I anslutning till uttalandet vid 1930 års riksdag har statskontoret efter uppdrag av Kungl. Maj:t verkställt utredning rörande användningen av inflytande försäljningsmedel för vissa till militära ändamål disponerade markområden. Till denna utredning, över vilken utlåtanden avgivits av arméförvaltningen, riksräkenskapsverket och fullmäktige i riksgäldskontoret, återkommer jag i det följande.

(1) Enligt 1892 års riksdags förenämnda beslut om uppförande av *nytt kasernetablissemang för livgardet till häst* skulle, intill dess köpeskillingen in-

flöte för det till försäljning beslutade området, medel till byggnadsföretaget m. m. få förskjutas av statsverkets tillgångar efter Kungl. Maj:ts beprövande. För detta ändamål förskotterades av statskontoret ett belopp av 1,586,729 kronor 36 öre, vilket belopp sedermera täckts genom ett å 1918 års tilläggsstat uppfört lånemedelsanslag, att ersättas av inflytande försäljningsmedel på sätt 1892 års riksdag förutsatt. Beloppet redovisas för närvarande på fonden för förlag till statsverket. Någon försäljning i enlighet med riksdagens beslut har ännu icke genomförts utan har i stället det å de till försäljning avsedda markområdena, belägna vid Storgatan och Narvavägen i Stockholm, uppförda kasernetablissemang under större delen av tiden utnyttjats av positionsartilleriregementet. Den del av området, där etablissemang är beläget, disponeras numera av statens historiska museum. Enligt undersökning verkställd i samband med vidtagandet av sistnämnda disposition beräknades försäljningsvärdet av den del av de till försäljning ursprungligen avsedda områdena, som icke dittills ansetts erforderlig för museets ändamål, till 1,760,000 kronor. Frågan om sistnämnda markområdes användning borde enligt riksdagens mening tills vidare stå öppen, och vid sådant förhållande ansåg riksdagen ingen anledning föreligga att då taga ställning till spörsmålet om beloppets täckande (jfr riksdagens skrivelse 1929 nr 176). Området är numera liksom det av historiska museet disponerade området överfört till statens allmänna fastighetsfond, där det bokförts till 1,920,000 kronor.

Statskontoret har i sin av mig i det föregående omnämnda utredning, under framhållande av att de enligt 1892 års riksdags beslut till försäljning avsedda områdena, vilka icke disponerats för historiska museets behov, möjligen torde behövas för statens egen räkning och en försäljning av nämnda områden i varje fall icke för närvarande syntes vara aktuell, ifrågasatt, hurvida icke nu tiden vore inne att slutligt reglera detta förskott. Praktiska skäl syntes ämbetsverket tala för att riksdagen upptog denna fråga i samband med ersättandet av övriga förskjutna kostnader för försvarsväsendets byggnader och att i så fall med ändring av tidigare beslut täckning skedde med anlitage av å lantförsvarets fond tillgängliga medel eller med försäljningsmedel från Ladugårdsgärde.

Arméförvaltningen och riksräkenskapsverket äro av den uppfattningen, att ersättning för ifrågavarande förskott icke bör äga rum med anlitage av de försäljningsmedel statskontoret föreslagit.

Arméförvaltningen anför härom följande:

I sin skrivelse har statskontoret även hemställt, att ett belopp av 1,586,729 kronor 36 öre, som enligt beslut av 1892 års riksdag förskjutits för bestridande av kostnaderna för uppförande av kasernetablissemang för livgardet till häst, måtte täckas med anlitage av lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål eller annan fond, som nämnts. Emellertid äro jämväl enligt beslut av 1892 års riksdag ifrågavarande kostnader avsedda att täckas av köpeskillingsmedel, som kunde komma att inflyta genom försäljning efter det nya kasernetablissemangets fullbordande av den av regementet tidigare såsom kasernetablissemang använda, vid Storgatan mellan Grev-

magnigatan och Narvavägen belägna fastigheten i Stockholm. Angående denna fastighet har statskontoret upplyst bland annat, att den ännu vore osäld, att den del av fastigheten, där etablissemanget vore beläget, numera disponerades för statens historiska museum, att verkställd undersökning givit vid handen, att den del av de ursprungligen till försäljning avsedda områdena av fastigheten, som hittills icke ansetts erforderliga för museets ändamål, vid försäljning beräknades giva full tillgång till täckande av förskottet, 1,586,729 kronor 36 öre, att de till försäljning avsedda områdena, som ej disponerades för museets behov, möjligen kunde behövas för statens egen räkning samt att en försäljning av nämnda områden för närvarande ej vore aktuell. Till dessa uppgifter bör läggas, att ifrågavarande fastighet med därå befintliga staten tillhöriga byggnader, enligt Kungl. Maj:ts beslut den 6 juni 1929, från och med den 1 juli 1929 överlämnats till byggnadsstyrelsen för vård och förvaltning. På grund härav anser arméförvaltningen, att skyldigheten att ersätta omförmälda förskott för uppförande av kasernetablissemang för livgardet till häst i enlighet med 1892 års riksdagsbeslut i första hand bör göras avhängigt av inflytande köpeskillingsmedel från förberörda fastighet i Stockholm. Då emellertid, på sätt statskontoret framhållit, försäljning av nämnda fastighet för närvarande icke är aktuell och fastigheten dessutom överförts från lantförsvaret till byggnadsstyrelsen, synes det disponerade lånemedelsbeloppet, 1,586,729 kronor 36 öre, böra överföras från fonden för förlag till statsverket, där det av riksgäldskontoret numera redovisas, till statens allmänna fastighetsfond.

Riksräkenskapsverket erinrar om att förskottet ursprungligen vore avsett att ersättas genom försäljning av tomter, som numera överförts till statens allmänna fastighetsfond, i vars räkenskaper markvärdet å tomterna bokförts till 7,060,000 kronor. Då dessa lånemedel alltså kunde hänföras till fastighetsfonden, syntes det ämbetsverket som om någon avskrivning av ifrågavarande förskott icke vore erforderlig.

Med avseende å regleringen av förevarande förskott till uppförande av nytt kasernetablissemang för livgardet till häst kan jag icke biträda statskontorets förslag att för detta ändamål taga i anspråk tillgängliga försäljningsmedel. Det förfarande, som arméförvaltningen och riksräkenskapsverket föreslagit, synes mig bättre överensstämma med 1892 års riksdags beslut. Jag får alltså förorda, att ifrågavarande tillgångar å fonden för förlag till statsverket å 1,586,729 kronor 36 öre avföras ur förlagsfondens räkenskaper samt att beloppet i stället anses anvisat (disponerat) för statens allmänna fastighetsfond, vars lånemedelskapital alltså i riksgäldskontorets bokföring ökas med motsvarande belopp.

(2) Som jag inledningsvis omnämnt beslöt 1929 års riksdag, att kostnaderna för nya byggnader för Stockholms tyggstation skulle till en del bestridas av lånemedel att framdeles täckas av inflytande försäljningsmedel för tomter å Norra Djurgården. Av de för detta ändamål anvisade medlen redovisas för närvarande å fonden för förlag till statsverket ett belopp av 602,326 kronor 23 öre. Detta belopp synes böra tillsvidare redovisas å förlagsfonden. De principer, som av statsmakterna sedan gammalt tillämpats, när det gällt finansiering av nya försvarsbyggnader, som blivit erforderliga på grund av

den fortgående exploateringen av Ladugårdsgärde, och varå finansieringen av tygstationsanläggningarna utgör ett exempel, torde få tillämpas även vid framtida beslut av denna natur. Anläggningskostnaderna för av markexploatering orsakade byggnadsföretag för försvaret torde sålunda — med iakttagande av att kravet på sammanhang mellan markförsäljningarna å ena sidan och nyanläggningarna å den andra noggrant upprätthålles — få tillsvidare förskottas å förlagsfonden, i den mån de icke från fall till fall finnas böra belasta exploateringskonto. Sedan den täckning av vissa äldre förskott genomförts, varom jag i det följande framställer förslag, torde inflytande försäljningsmedel i sin helhet böra tillsvidare fonderas och — i den mån de erfordras för täckande av berörda nya förskott å förlagsfonden — anses reserverade för försvarsväsendet för tillgodoseende av detta ändamål. Frågan om en omläggning av detta system torde lämpligen få upptagas till övervägande i samband med en utredning om överförande av till försvarsväsendet anslagna byggnader till en fastighetsfond och om de budgettekniska formerna för disposition av inflytande försäljningsmedel. En fortsatt tillämpning av hittills tillämpade principer i detta hänseende strider icke mot den ståndpunkt, som 1936 års riksdag intog, då det gällde medelsanvisning till helt nya försvarsbyggnader, vilkas uppförande icke nödvändiggjorts av exploatering av dittills för motsvarande militära ändamål disponerade markområden.

(3) Med hänsyn till att det system, som tillämpades för finansiering av *de nya försvarsbyggnaderna enligt 1914 års härordning*, icke längre har aktualitet, synes en definitiv reglering av de förskott som återstå oersatta från denna tid nu vara önskvärd. Dessa, vilka bokföras såsom tillgångar å fonden för förlag till statsverket, äro följande:

	Kronor
T. 1918 IV. G. 1 Merkostnader för vissa i samband med 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén, förslagsanslag kr. 1,000,000:—, utbetalt kr. 1,055,685:89 ..	155,685:89
T. 1918 IV. G. 2 Täckande av förskjutna kostnader för vissa i samband med 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén, förslagsanslag, högst kr. 15,801,832:—, utbetalt kr. 15,801,832:— ..	15,749,651:75
R. 1919 IV. I. 18 Byggnader för Norrlands ingenjörkår, reservationsanslag kr. 484,000:—, utbetalt kr. 484,000:— ..	484,000:—
R. 1919 IV. I. 19 Nytt etablissemang å Järvafältet för fälttelegrafkåren, reservationsanslag kr. 598,000:—, utbetalt kr. 598,000:— ..	598,000:—
Summa	16,987,337:64

I anslutning till det förut omnämnda uttalandet vid 1930 års riksdag anbefalle Kungl. Maj:t såsom jag redan tidigare nämnt genom beslut den 5 juni 1936 statskontoret att verkställa utredning rörande användningen av medel

erhållna vid försäljning av vissa för militära ändamål disponerade markområden till täckande av anslag till försvarsväsendet, vilka enligt riksdagens beslut skola gäldas med dylika medel.

Vid anmälan av detta ärende inför Kungl. Maj:t anförde jag till statsrådsprotokollet efter redogörelse för vissa tidigare uttalanden och beslut i frågan bland annat, att å lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål, som i första hand skulle tagas i anspråk för täckande av här berörda förskott, då innestode kontant 906,625 kronor 77 öre. Den kontanta behållningen av de försäljningsmedel, som erhållits vid exploatering av Ladugårdsgärde och som i statskontoret bokfördes under titeln »försäljningsmedel för tomter å Ladugårdsgärde», uppginge till 13,196,082 kronor 18 öre. Möjligheter föreläge sålunda att avskrivna en väsentlig del av de förskott till försvarsväsendet, för vilka ifrågavarande försäljningsmedel reserverats. Säsom av föredragande departementschefen anförts vid anmälan av förenämnda proposition till 1930 års riksdag syntes emellertid, innan avskrivning skedde, en utredning böra företagas, vilken kunde läggas till grund för ett i detalj utformat förslag till riksdagen. Jag fann det därför lämpligt, att åt statskontoret uppdroges att efter de riktlinjer, som framginge av tidigare uttalanden och beslut i ärendet, verkställa utredning rörande dispositionen av berörda markförsäljningsmedel.

Den av Kungl. Maj:t anbefallda utredningen har av *statskontoret* avgivits den 8 oktober 1936. Ämbetsverket anför till en början följande:

Sedan år 1918 hava vid olika tillfällen av de anvisade lånemedlen för nämnda byggnadsföretag ganska betydande belopp täckts med anlåtande av influtna försäljningsmedel. Därvid har i första hand tagits i anspråk förefintlig behållning i lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål, av vilken fond enligt riksdagens beslut täckning för lånemedelsanslagen i flertalet fall skall beredas. För att emellertid erhålla en i möjligaste mån enhetlig och överskådlig redovisning och bokföring av de återbetalta beloppen har tidigare även i sådant fall, då särskilda medel, som icke redovisats under byggnadsfonden, härvid tagits i anspråk, återbetalningen verkställts på sådant sätt, att dessa medel först tillgodoförts byggnadsfonden och därefter från fonden ställts till riksgäldskontorets förfogande. Lantförsvarets byggnadsfond har alltså tjänstgjort såsom en allmän regleringsfond för täckande av samtliga sådana förskott, som skola slutligt gäldas med inflytande försäljningsmedel. Det synes statskontoret önskvärt, att man även framdeles anlitar denna väg. Detta lär vara önskvärt icke minst på den grund, att — enligt vad utredningen givit vid handen — i åtskilliga fall felaktigheter vid bokföringen av dessa medel förekommit och att det även inträffat, att medel, som skolat disponeras för återbetalning till riksgäldskontoret av lånemedelsanslag, i stället tillförts den allmänna budgeten. I visst fall har även riksdagen medgivit (se i första hand försvarsutskottets utlåtande nr 1 år 1925) att under flera år reserverade lånemedel och överskott å lånemedelsanslag finge disponeras för ordnandet av vissa nya försvarsanstalter. Härigenom har givetvis också täckningen av lånemedlen fördröjts.

Statskontoret lämnar härefter en redogörelse, överensstämmande med den förut återgivna sammanställningen, för de anslagsbelopp, som av riksdagen

anvisats till i samband med 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén, att framdeles ersättas av försäljningsmedel, och vilka ännu icke ersatts. Statskontoret ifrågasätter även som jag förut nämnt att ersättning nu lämnas med anlitanande av lantförsvarets fond eller försäljningsmedel från Ladugårdsgårde för det å förlagsfonden bokförda förskottet till kasernbyggnader för livgardet till häst. Min ställning till sistnämnda förslag framgår av vad jag förut anfört.

Vidkommande frågan på vad sätt förevarande förskott skola täckas och med anlitanande av vilka medel återbetalning av lånemedlen skall ske framhåller statskontoret, att det av riksdagens beslut framginge, att därvid i första hand skulle användas i *lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål* uppsamlade medel. Enligt riksbokslutet för budgetåret 1935/1936 utgjorde behållningen i denna fond 917,497 kronor 49 öre.

Dessutom borde för ändamålet, enligt vad verkställd undersökning gäve vid handen, kunna disponeras förefintlig behållning å den i statskontorets räkenskaper redovisade diversemedelstiteln »*influtna medel för försäljning av fotgardesregementenas tomter*», å vilken titel sedan år 1926 redovisats en behållning av 4,862 kronor. Detta belopp hade tillgodoförts titeln genom inbetalning av en in-teckningsrevers, som tidigare ej upptagits såsom tillgång å denna titel och avsett gatumarksersättning. Någon fortsatt redovisning av denna titel, vars tidigare förefintliga behållning helt tagits i anspråk för exploateringsändamål, syntes icke erfordras och någon annan användning för den återstående behållningen syntes nu icke vara att förorda.

Statskontoret erinrar vidare om att i Kungl. Maj:ts brev den 12 november 1926 rörande godkännande av överenskommelse mellan kronan och Uddevalla stad föreskrivits, att ett belopp av 50,000 kronor jämte upplupen ränta, vilka medel Uddevalla stad hade att till kronan betala, i arméförvaltningens räkenskaper skulle tillgodoföras anslaget till fullföljande av arbetena å kasernetablissemang för femton infanteriregementen. Med denna bestämmelse syntes hava avsetts att ersättningsbeloppet skulle disponeras för återbetalning av de lånemedel, vilka måst tagas i anspråk för uppförande av nämnda kaserner. Så hade dock icke kommit att ske, och huvuddelen av medlen hade tillförts den allmänna budgeten. Emellertid återstode ännu av den inbetalta *ersättningen från Uddevalla* ett belopp av 15,937 kronor 50 öre, vilket belopp i arméförvaltningens räkenskaper uppdebiterats å »fortifikationsdepartementets diversemedelskonto» och som där ännu kvarstode. Någon anledning, varför icke åtminstone detta belopp genom dess överförande till lantförsvarets byggnadsfond nu skulle tagas i anspråk för det ändamål, för vilket ersättningen från Uddevalla syntes hava avsetts, föreläge enligt statskontorets mening icke. Enligt vad ämbetsverket inhämtat från arméförvaltningen, syntes ej heller hinder föreligga att nu taga detta belopp i anspråk genom återbetalning till riksgäldskontoret i samband med täckandet av förskjutna kostnader för byggnadsföretag vid armén.

Enligt statskontorets uppfattning syntes alltså i första hand kunna för täck-

ning av lånemedlen disponeras ovan berörda belopp å tillhoppa (917,497: 49 + 4,862 + 15,937: 50 =) 938,296 kronor 99 öre.

För täckande av återstående oersatta lånemedel syntes böra ifrågakomma *försäljningsmedel från statens tomter å Norra Djurgården*, vilka på grund av Kungl. Maj:ts beslut särskilt redovisats under följande diversemedelstitlar i statskontorets räkenskaper:

1. Köpeskillingar för tomter å Norra Djurgården,
2. Köpeskillingar för tomter å Fredrikshovsområdet,
3. Försäljningsmedel för tomter å Ladugårdsgärde.

Dessutom hade såsom diverse medel i statskontoret redovisats vissa andra köpeskillingar, vilka avsetts för speciella ändamål. I intet av dessa fall vore det emellertid fråga om några mera avsevärda belopp.

Vad angår titeln »köpeskillingar för tomter å Norra Djurgården» gör statskontoret följande uttalande:

Å titeln hava såsom inkomster redovisats influtna medel vid försäljning av tomter, som ingått i det äldre stadsplaneområdet å Norra Djurgården. Från titeln hava bestritts utgifter för gators iordningställande samt andra exploateringskostnader. Dessutom hava enligt riksdagens beslut för nya byggnader för Stockholms tygstation utbetalts 200,000 kronor, motsvarande det uppskattade värdet av de tidigare till tygstationen hörande byggnader m. m., som funnits å mark, vilken av kronan försålts. Från denna titel har dessutom anvisats något över 5,000,000 kronor för täckande av låne-medel, som avsetts för byggnader för försvarsväsendet. Den 30 juni 1936 redovisades å denna titel en likvid behållning av 1,963,249: 89 kronor. Omöjligt är icke, att av denna behållning någon mindre del kan behöva tagas i anspråk för betalande av gatuarbeten, vilka ännu icke slutlikviderats, men statskontoret är av den uppfattningen att, därest dylikt behov skulle yppa sig, medel för ändamålet böra kunna beredas med anlåtande av inflytande försäljningsmedel för tomter å det senast till försäljning upplåtna stadsplaneområdet. Dessa sistnämnda försäljningsmedel redovisas i sin tur under den ovan upptagna titeln »försäljningsmedel för tomter å Ladugårdsgärde».

Ämbetsverket föreslår alltså, att återstående behållning å titeln »köpeskillingar för tomter å Norra Djurgården» i sin helhet disponeras för täckande av de oersatta lånemedlen.

Av statskontorets utredning framgår, att de försäljningsmedel, som redovisas under titeln »köpeskillingar för tomter å Fredrikshovsområdet» — ett av de områden som ingå i den äldre stadsplanen för Norra Djurgården — under årens lopp tagits i anspråk för gatulegningensarbeten och andra exploateringsändamål, varjämte avsevärda belopp anvisats för flyttning av arméns intendenturförråd. För täckande av låne-medelsanslag hade från denna titel tidigare disponerats i runt tal 1,900,000 kronor. Å titeln återstode den 30 juni 1936 en likvid behållning av 513,128 kronor 7 öre. Även denna behållning anser ämbetsverket — under samma förutsättningar som angivits beträffande den senast behandlade diversemedelstiteln — kunna helt disponeras för återbetalning av lånemedel.

Den tredje av de här förut nämnda diversemedelstitlarna, som rubricerats »försäljningsmedel för tomter å Ladugårdsgärde» — vilka medel, såsom nämnts, inflyta från det senast upplåtta stadsplaneområdet — har hittills i huvudsak disponerats för exploateringsändamål, däri inbegripet förvaltningskostnader för Djurgårdskommissionen, som handhar markförsäljningen i fråga.

Statskontoret gör följande uttalande i fråga om sistnämnda försäljningsmedel:

Statskontoret har under de gångna åren efter överenskommelse med kommissionen ständigt haft likvida medel tillgängliga för betalning av dylika exploateringskostnader, och så torde även framdeles bliva erforderligt. Det likvida beloppet för detta ändamål har ansetts icke böra understiga 2,000,000 kronor. Då statskontoret förutsätter, att exploateringen å Norra Djurgården kommer att fortsätta, synes åtminstone ett belopp av nämnda storlek även framdeles böra stå till förfogande. Härvid må ock uppmärksammas, att såsom exploateringskostnader räknas jämväl utgifter för ordnandet av vissa militära anstalter på grund av att de områden, vilka tidigare upplåtits till försvarsväsendet, blivit föremål för exploatering. Sålunda anvisade exempelvis 1936 års riksdag (jfr riksdagens skrivelse nr 160) intill 262,000 kronor av å denna titel redovisade försäljningsmedel för vissa arbeten, avsedda att tillgodose förläggingsförhållandena å Järvafältet, enär övningsmöjligheterna å Ladugårdsgärde numera avsevärt inskränkts genom den där fortgående exploateringen. Å titeln »försäljningsmedel för tomter å Ladugårdsgärde» utgör behållningen denna dag i likvida tillgångar kronor 14,239,776: 17 och i fordringar å köpeskillingsreverser jämte räntor kronor 2,272,236: 52 eller tillhopa kronor 16,512,012: 69. Uppmärksammas må dock, att ganska avsevärda kostnader för gators iordningställande m. m. återstå att gälda. För närvarande synes dock ett belopp av åtminstone 12,000,000 kronor kunna disponeras för återbetalning av lånemedel. Det är antagligt, att under de två närmaste åren ytterligare avsevärda belopp kunna för ändamålet disponeras från denna titel. Detta är dock i viss mån beroende av huru den fortsatta exploateringen av Ladugårdsgärde kommer att ordnas.

Enligt statskontorets uppfattning skulle alltså med anlitande av förut berörda försäljningsmedel m. m. kunna täckas (kronor 938,296: 99 + 1,963,249: 89 + 513,128: 07 + 12,000,000 =) 15,414,674 kronor 95 öre. Statskontoret anser, såsom nyss nämnts, att vad som därefter återstår oersatt av förskotten skulle kunna täckas under de närmaste åren med användande av de försäljningsmedel, som ytterligare inflyta genom den nuvarande exploateringen å Ladugårdsgärde, d. v. s. med anlitande av titeln »försäljningsmedel för tomter å Ladugårdsgärde».

I detta sammanhang fäster statskontoret uppmärksamheten på, att lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål enligt riksdagens tidigare beslut allt fortfarande bör — i den mån nämnda fond erhåller medel, som kunna tagas i anspråk för täckning av lånemedlen — i första hand komma till användning därför. Det syntes dock statskontoret som om knappast några mera avsevärda belopp skulle under de närmaste åren komma att ingå till fonden.

Vidkommande slutligen den budgetmässiga behandlingen av detta ärende framhåller statskontoret, att något bemyndigande från riksdagens sida icke erfordras, då det gäller att för den ifrågasatta täckningen taga i anspråk lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål eller medel, redovisade under titlarna »influtna medel för försäljning av fotgardesregementenas tomter», »köpeskillingar för tomter å Norra Djurgården» och »köpeskillingar för tomter å Fredrikshovsområdet». Däremot anser statskontoret det vara tveksamt, huruvida för samma ändamål kunna tagas i anspråk de medel, som redovisas under titeln »försäljningsmedel för tomter å Ladugårdsgårde». Visserligen syntes det ämbetsverket som om 1930 års riksdags uttalande i skrivelsen nr 334 utgått ifrån, att köpeskillingsmedel vid markförsäljningar å Ladugårdsgårde borde användas för täckande av ifrågavarande lånemedelsanslag. Då emellertid något formellt medgivande från riksdagens sida i nämnda hänseende ej föreläge, syntes det lämpligaste vara att underställa riksdagen hela spörsmålet om täckning av dessa lånemedelsanslag.

Över statskontorets utredning hava, såsom jag förut nämnt, efter remiss utlåtanden avgivits av arméförvaltningen, riksräkenskapsverket och fullmäktige i riksgäldskontoret.

Arméförvaltningen framhåller, att av det belopp, som föreslås till ersättning av ifrågavarande försäljningsmedel, på grund av Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut i samband med antagandet av 1925 års härordning 4,000,000 kronor icke använts för ursprungligen avsett ändamål utan tagits i anspråk för utförande av vissa för flygvapnets nyorganisation erforderliga nybyggnader m. m. Med anledning härav anser arméförvaltningen, att förenämnda 4,000,000 kronor icke böra täckas genom anlitande av lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål eller eljest med anlitande av medel, beräknade att komma lantförsvarets fastighetsintressen till godo. I detta sammanhang framhåller arméförvaltningen därjämte, att flera kasernetablissemang, som tillhört genom 1925 års härordning indragna truppförband, efter härordningens genomförande enligt statsmakternas beslut överförts från lantförsvaret och omändrats till vårdanstalter för sinnessjuka. Med hänsyn härtill anser arméförvaltningen det så mycket mindre skäligt, att för lantförsvaret avsedda tillgångar nu tagas i anspråk för definitivt täckande av omförmälda, betydande kostnader för nybyggnader m. m. åt flygvapnet.

Arméförvaltningen gör till slut följande allmänna uttalande:

Slutligen anser arméförvaltningen sig böra framhålla, att det för lantförsvaret är av synnerlig vikt, att frågan om täckning av här avsedda betydande förskott snarast vinner sin lösning och lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål sålunda blir frigjord från den fonden åvilande skyldigheten beträffande dessa förskott, så att fonden därefter kan, i den mån medel inflyta till densamma, anlitas för sådana för lantförsvaret synnerligen angelägna markförvärv, för vilka anslagsbehovet under de senare åren endast i alltför ringa mån tillgodosetts å riksstaten.

Riksräkenskapsverket förordar, att för täckning av ifrågavarande förskottade lånemedel, sammanlagt 16,987,337 kronor 64 öre, få disponeras — förutom de medel vilka redovisas i lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål — jämväl influtna medel för försäljning av fotgar-desregementenas tomter samt köpeskillingar och försäljningsmedel för tomter å Norra Djurgården, Fredrikshovsområdet och Ladugårdsgärde.

Ämbetsverket hemställer tillika, att de medel, vilka ytterligare komma att bli disponibla å ifrågavarande titlar, måtte få disponeras för enahanda ändamål, till dess den föreslagna avskrivningen blivit slutförd, samt att frågan om den framtida redovisningen av dylika försäljningsmedel därefter upptages till förnyad prövning.

Vad åter beträffar statskontorets förslag att till förevarande ändamål disponera det belopp å 15,937 kronor 50 öre, som av Uddevalla stad betalats till kronan och vilket kvarstår å diversemedelstitel hos arméförvaltningen, har riksräkenskapsverket riktat invändning häremot. Ämbetsverket anför här om följande:

Riksräkenskapsverket får med anledning härav meddela, att dessa inkomster i enlighet med föreskrifterna i Kungl. Maj:ts brev den 12 november 1926 tillgodoförts anslaget till fullföljande av arbetena å kasernetablissemang för femton infanteriregementen (1922 IV 2 G 3), vilket anvisats av andra statsinkomster än lånemedel. Sedan detta anslag slutredovisats, hava inkomsterna för anslaget i budgetredovisningen tillgodoförts den under inkomstiteln »Diverse inkomster» upptagna underrubriken »Äldre anslag». Riksräkenskapsverket kan icke finna, att det av dessa medel i arméförvaltningens räkenskaper kvarstående beloppet är av den betydelse för förevarande ärende, att någon ändring av föreskrifterna i sistnämnda brev eller av hittills tillämpat redovisningsförfarande är av behovet påkallad.

Fullmäktige i riksgäldskontoret ha icke några invändningar mot den föreslagna täckningen av lånemedelsförskotten.

I sammanhang med förevarande spörsmål har *arméförvaltningen* till behandling upptagit frågan om täckning av ett förskott å tillhopa 110,539 kronor 60 öre, som jämlikt brev den 5 juni 1909 utbetalts av arméförvaltningens fortifikationsdepartement för *inköp av ett Väla gård invid Hälsingborg tillhörande skogsskifte* och för bestridande av vissa kostnader för förberedande åtgärder för försäljning av ett i Skånska kavalleriregementets övningsfält vid nämnda stad ingående område av omkring 16.5 hektar. Ämbetsverket anför härom följande:

I underdånig skrivelse den 11 februari 1936 hava arméförvaltningens fortifikations- och civila departement gjort framställning om täckning av detta förskott genom anlåtande av lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

I ett av *statskontoret* den 29 februari 1936 över denna framställning avgivet underdånigt utlåtande har visserligen nämnda ämbetsverk — med förmälan att detsamma hade för avsikt att göra underdånig framställning om att för täckande av utestående förskott för kasernbyggnader, vilka förskott tillfälligt betalats med anlåtande av lånemedel för att framdeles ersättas av mark-

försäljningsmedel, jämväl försäljningsmedel från tomter å Ladugårdsgärde, vilka försäljningsmedel för sig redovisades och icke skulle ingå till lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål, finge tagas i anspråk — framhållit, att det för det dåvarande ännu vore för tidigt att med säkerhet bedöma, huruvida även med detta tillskott av köpeskillingsmedel för tomter å Ladugårdsgärde tillgängliga försäljningsmedel kunde bliva fullt tillräckliga för att täcka ännu oersatta förskott å ungefär 17,000,000 kronor, samt att i varje fall enligt statskontorets åsikt under åren 1936 och 1937 icke även ovan omförmälda förskott å tilhopa 110,539 kronor 60 öre kunde täckas med anlåtande av lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål eller andra fonderade försäljningsmedel. Då emellertid, såsom arméförvaltningen ovan anfört, enligt ämbetsverkets åsikt de av statskontoret såsom för täckning tillgängliga beräknade försäljningsmedlen överstiga det förskottsbelopp, som bör ifrågakomma till täckning, med avsevärt högre belopp, än här är fråga, synes hinder ej föreligga, att ovan nämnda av fortifikationsdepartementet förskjutna belopp, 110,539 kronor 60 öre, omedelbart täckes med anlåtande av lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål eller andra fonderade försäljningsmedel.

Vidare har statskontoret i sitt omförmälda utlåtande anfört, att ämbetsverket ansåge det önskvärt, att, innan beslut fattades om täckande av förskottet i fråga, utredning skedde, huruvida icke hos arméförvaltningen möjligen redovisades även andra förskott av liknande art, för vilka täckning icke funnes och att, om så vore förhållandet, spörsmålen om täckning av dylika förskjutna utgifter borde upptagas till behandling i ett sammanhang. Arméförvaltningen får i anledning härav anmäla, att hos ämbetsverket visserligen redovisas två ännu oersatta förskott, som möjligen äro av den beskaffenhet, statskontoret torde avse. Av dessa förskott avser det ena merkostnad, som uppkommit vid utförande av vissa ombyggnadsarbeten vid krigsskolan å Karlberg, och det andra merkostnad, som uppstått vid anläggning på sin tid av en skjutbana för dåvarande Västgöta regemente i Vänersborg. Intetdera av dessa förskott, som närmast sammanhänga med krav på vederbörande entreprenörer, kan ännu slutligt regleras. Därtill kommer, att anledning icke finnes att bereda täckning för förskotten ifråga med anlåtande av lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål eller andra fonderade försäljningsmedel. Oberoende av sistberörda båda förskottsfrågor synes frågan om täckande av Väla-förskottet nu böra upptagas till prövning.

I den förut berörda framställningen av *arméförvaltningens fortifikations- och civila departement* den 11 februari 1936 ha departementen inledningsvis erinrat om att 1909 års riksdag medgivit,

att ett område av omkring 16.5 hektar av det till dåvarande Skånska husarregementet, numera Skånska kavalleriregementet, upplåtna övningsfältet vid Hälsingborg finge till den del, som enligt en blivande stadsplan komme att utgöra byggnadstomter, försäljas för kronans räkning i den ordning, Kungl. Maj:t funne gott bestämma,

att de delar av området, som erfordrades till gator, finge kostnadsfritt och med full äganderätt upplåtas till Hälsingborgs stad.

att av den inflytande köpeskillingen för tomterna finge bestridas kostnaderna för nämnda gators fullständiga ordnande, däri inbegripet deras förseende med vatten- och avloppsledningar m. m.,

att av den återstående köpeskillingen högst 112,500 kronor finge användas

till inköp av ett till Väla gård hörande skogsskifte om cirka 37.5 hektar i areal,

att vad som därutöver genom tomtförsäljningen inflöte, finge tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål, samt

att av tillgängliga medel finge förskjutas erforderligt belopp för bestridande av kostnaderna för nämnda inköp ävensom vad som erfordrades för utförande av berörda gaturegleringsarbeten, *att* ersättas av de genom tomtförsäljningen inflytande medel.

Av handlingarna i ärendet vid 1909 års riksdag framginge, att en minimi-behållning å försäljningen av det staten tillhöriga området av 249,600 kronor ansetts kunna påräknas. Någon försäljning av området i fråga hade dock icke ägt rum, oaktat arméförvaltningen vid upprepade tillfällen vidtagit åtgärder i sådant syfte.

Det till Väla gård hörande skogsskiftet inköptes emellertid, därvid köpeskillingen för området, 107,091 kronor, blivit av omhänderhavda medel förskjutit. Utöver detta belopp hade fortifikationsdepartementet även förskjutit ett belopp av 3,448 kronor 60 öre, utgörande kostnader för förberedande åtgärder för åvägbringande av den enligt riksdagens beslut medgivna markförsäljningen. Dessa utgifter, tillhoppa 110,539 kronor 60 öre, hade ännu icke ersatts, utan balanserades alltjämt i arméförvaltningens räkenskaper.

Vid en år 1932 verkställd värdering av det till försäljning avsedda området beräknades, att vid en försäljning av området såsom råmark i dess dåvarande skick högre köpeskillning än 166,000 kronor icke syntes kunna påräknas. Enligt departementens uppfattning skulle det antagligen ännu komma att dröja lång tid, innan försäljningsmedel för kronans ifrågavarande område kunde inflyta till så stort belopp, att ovan nämnda förskott, tillhoppa 110,539 kronor 60 öre, kunde ersättas därmed. Det syntes därför önskvärt, att särskilda åtgärder vidtoges för täckning snarast möjligt av förskottet.

I detta avseende hava departementen anfört följande:

Såsom ovan nämnts, skall enligt riksdagens beslut, sedan av inkomsterna av den beslutade fastighetsförsäljningen guldits ej mindre kostnaden för inköp av omförmälda, till Väla gård hörande skogsskifte än även vissa för försäljningen uppkommande kostnader för eventuella gaturegleringsarbeten m. m., det belopp, som därutöver kan inflyta genom försäljningen, tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål. Vid sådant förhållande synes det departementen lämpligt, att ifrågavarande förskott täckes med anlåtande av nämnda fonds medel, varefter all vid omförmälda fastighetsförsäljning uppkommande nettoinkomst skulle tillfalla fonden. Såsom av det följande närmare framgår, lämnar fondens behållning tillgång härtill.

Enligt vad som framgår av ett av statskontoret avgivet yttrande över en inom andra kammaren under 1935 års riksdag väckt motion nr 485, vilket yttrande finnes intaget i jordbruksutskottets utlåtande nr 73, hava emellertid under årens lopp i anledning av nybyggnader för försvarsändamål beslut fattats av riksdagen, att till fonden inflytande inkomster skulle tagas i

anspråk för täckande av förskott för uppförande av nämnda byggnader. Statskontoret har i detta sammanhang meddelat, att vid tiden för dess berörda yttrande fortfarande betydande belopp återstode, vilka på grund av särskilda riksdagsbeslut skulle gäldas av fondens medel. Av ämbetsverket gjorda approximativa beräkningar gäve nämligen vid handen, att efter avdrag av gjorda avbetalningar de ännu oguldna förskott, som beslutats skola betalas med anlitande av fondmedlen, uppginge till ungefär 17,000,000 kronor. För dessa förskott har täckning tillsvidare beretts av lånemedel. Det torde även böra framhållas, att omförmälda återstående förskott å omkring 17,000,000 kronor avses att i huvudsak täckas av medel, som inflyta till fonden för tomtförsäljningar av kronans mark å Norra Djurgården i Stockholm, särskilt Ladugårdsgårde, samt att enligt statskontorets fondbyrås i tryck utkomna berättelse över de under ämbetsverkets förvaltning stående fonders och diverse medels räkenskaper för budgetåret 1934/1935 de bokförda behållningarna den 1 juli 1935 utgjorde: å »Lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål» 148,838 kronor 72 öre, å »Försäljningsmedel för tomter å Ladugårdsgårde» 13,722,172 kronor 27 öre, å »Köpeskillingar för tomter å Fredrikshovsområdet» 513,128 kronor 7 öre och å »Köpeskillingar för tomter å Norra Djurgården» 1,976,210 kronor 69 öre.

Huruvida dessa behållningar, tillhopa utgörande 16,360,349 kronor 75 öre, i sin helhet kunna få tagas i anspråk för täckande av förenämnda förskott å omkring 17,000,000 kronor, är ej bekant för departementen. Med utgående emellertid från att så i huvudsak kan ske, synes anledning finnas att antaga, att samma förskott vid ytterligare inkomster av markförsäljningar inom en nära framtid skall kunna bliva fullt ersatt. Hinder synes därför ej böra möta, att lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål nu tages i anspråk för att täcka ovan omförmälda förskott å 110,539 kronor 60 öre för inköp av Väla skogsskifte med flera utgifter, helst fonden, på sätt av det anförda framgår, jämlikt redan givna bestämmelser erhåller ersättning härför, i den mån försäljningsmedel för förberörda område vid Hälsingborg inflyta.

Med anledning av vad sålunda anförts få fortifikations- och civila departementen i underdånighet hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva, att det förskott å tillhopa 110,539 kronor 60 öre, som jämlikt nådigt brev den 5 juni 1909 av fortifikationsdepartementet utbetalts för inköp av ett Väla gård tillhörande skogsskifte och för bestridande av vissa kostnader för förberedande åtgärder för försäljning av ett i Skånska kavalleriregementets övningsfält vid Hälsingborg ingående område av omkring 16.5 hektar, må täckas genom anlitande av lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

För statskontorets över ifrågavarande framställning avgivna yttrande har redogörelse lämnats tidigare.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår beslöt 1930 års riksdag efter framställning av Kungl. Maj:t, att vid den av Djurgårdskommissionen bedrivna exploateringen av Ladugårdsgårde av inflytande medel skulle täckas alla med exploateringsverksamheten förbundna utgifter samt viss ersättning till Djurgårdskassan, varefter återstående inkomstmedel skulle i enlighet med beslut, som riksdagen meddelat eller komme att fatta, disponeras i första hand för återbetalning av sådana förskott, vilka förutsatts skola täckas av köpeskillingsmedel vid markförsäljningar å Ladugårdsgårde. Dåvarande

chefen för kommunikationsdepartementet anförde efter gemensam beredning med dåvarande chefen för finansdepartementet vid anmälan av propositionen, att innan några belopp av de vid den i propositionen berörda exploateringen inflytande medlen anvisades till täckning av ifrågavarande förskott till försvarsväsendet, syntes böra utredas, vilka andra medel som eventuellt redan funnes eller kunde beräknas komma att framdeles stå till förfogande för ändamålet, ävensom i vad mån medlen skulle anvisas att direkt eller över lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål disponeras till förskottens täckande. Sedan erforderlig utredning skett, skulle till en senare riksdag framläggas förslag i syfte att i detalj fastställa regler för ifrågakommande förskottsmedels ersättande.

Då nu efter de omfattande tomtförsäljningar som under de senaste åren ägt rum på Ladugårdsgårde betydande tillgångar av köpeskillingsmedel förefinnas och då, såsom jag förut nämnt, ett finansieringssystem av den art, som tillämpades beträffande försvarsväsendets byggnader vid genomförandet av 1914 års härordning, icke längre har aktualitet, har tiden syntts vara inne att bereda ersättning för från sistnämnda tid kvarstående byggnadsförskott vid försvarsväsendet. I sådant syfte har den utredning verkställts, för vilken jag i det föregående redogjort.

Vad angår *de förskott, som skola ersättas*, visar denna utredning, att av de lånemedel, som utbetalats från anslag till täckande av kostnader för vissa i samband med 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén, återstår att ersätta ett belopp av 16,987,337 kronor 64 öre. Enligt riksdagens beslut skall ersättning för detta belopp beredas av lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål eller annan fond, dit köpeskillingarna för till lantförsvaret anslagna fastigheter, vilka med riksdagens samtycke försålles, kunde komma att inflyta. Jag har icke någon erinran mot en täckning av detta belopp medelst tillgängliga försäljningsmedel.

Arméförvaltningen har föreslagit, att ett i ämbetsverkets räkenskaper balanserat förskott å 110,539 kronor 60 öre för inköp av ett område av Väla gård m. m. nu skulle täckas från lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål. Enligt beslut av 1909 års riksdag skulle ifrågavarande kostnad täckas medelst köpeskillingen för ett annat till lantförsvaret anslaget område, som enligt riksdagens samtidigt fattade beslut skulle försäljas. Vad som inflöte genom tomtförsäljningen utöver kostnaderna för dess genomförande och för inköp av det till Väla gård hörande området skulle enligt riksdagens beslut tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål. Då det till försäljning avsedda området trots upprepade försök icke blivit avyttrat och ej heller kan väntas bliva försålt inom den närmaste tiden, finner jag det lämpligt att det hos arméförvaltningen bokförda förskottet regleras i nu förevarande sammanhang. Då köpeskillingen för det till försäljning utbudna området i sinom tid torde komma att tillföras lantförsvarets fond och denna köpeskillning vid värdering beräknats till högre belopp än förskottet, finner jag mig böra förorda, att sistnämnda fond tages i anspråk till förskottets täckande.

Summan av de förskott, för vilka enligt min uppfattning täckning inom den närmaste tiden bör beredas, uppgår alltså till (16,987,337:64 + 110,539:60 =) 17,097,877 kronor 24 öre.

Jag övergår sedan till frågan om vilka *tillgångar, som böra disponeras för ifrågavarande ändamål*. Jag kan därvid i huvudsak ansluta mig till statskontorets uppfattning.

I första hand torde sålunda begagnas tillgångar å lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål. Vid utgången av budgetåret 1935/1936 fanns där bokförd en behållning av 917,497 kronor 49 öre.

Behållningen å den i statskontorets räkenskaper redovisade diversemedelstiteln »influtna medel för försäljning av fotgardesregementenas tomter» å 4,862 kronor synes mig även kunna användas för ändamålet.

Vad åter beträffar ämbetsverkets förslag att till förevarande ändamål disponera det belopp å 15,937 kronor 50 öre, som av Uddevalla stad betalats till staten och vilket kvarstår å diversemedelstitel hos arméförvaltningen, kan jag i överensstämmelse med vad riksräkenskapsverket anfört icke förorda en disposition av detsamma till detta ändamål. Beloppet är icke av den betydelse, att det kan vara påkallat att vidtaga någon ändring i det hittills tillämpade redovisningsförfarandet beträffande ifrågavarande inkomster från Uddevalla stad.

Slutligen anser jag i likhet med statskontoret, att influtna eller inflytande försäljningsmedel från statens tomter å Norra Djurgården böra användas till täckande av förskotten. Dessa medel äro bokförda å följande diversemedelstitlar hos statskontoret, nämligen »köpeskillingar för tomter å Norra Djurgården», »köpeskillingar för tomter å Fredrikshovsområdet» och »försäljningsmedel för tomter å Ladugårdsgärde».

Vad angår titeln »köpeskillingar för tomter å Norra Djurgården», å vilken den 30 juni 1936 fanns en likvid behållning av 1,963,249 kronor 89 öre, och titeln »köpeskillingar för tomter å Fredrikshovsområdet», å vilken vid nämnda tidpunkt som behållning redovisades 513,128 kronor 7 öre, synas dessa behållningar kunna helt disponeras till ifrågavarande ändamål. Jag förutsätter därvid, att titeln »försäljningsmedel för tomter å Ladugårdsgärde» må anlitas för likviderande av förstnämnda båda titlar åvilande utgifter för gatuarbeten m. m., därest sådana utgifter skulle yppa sig.

Å titeln »försäljningsmedel för tomter å Ladugårdsgärde», varå redovisas inflytande medel från det senast å Norra Djurgården upplåtta stadsplaneområdet, utgjorde behållningen den 8 oktober 1936 eller samma dag, då statskontorets utredning avgavs, i likvida tillgångar 14,239,776 kronor 17 öre och i fordringar å köpeskillingsreverser jämte räntor 2,272,236 kronor 52 öre eller tillhoppa 16,512,012 kronor 69 öre. Av detta belopp anser statskontoret åtminstone 12 miljoner kronor kunna disponeras för återbetalning av förskottade medel. Ämbetsverket finner det vidare antagligt, att under de två närmaste åren ytterligare avsevärda belopp kunna för ändamålet disponeras från denna titel, vilket dock i viss mån är beroende av hur den fortsatta exploateringen av Ladugårdsgärde kommer att ordnas. Enligt vad jag erfarit har vid

det senaste årsskiftet en omfattande ytterligare tomtförsäljning ägt rum på Ladugårdsgårde, vilken försäljning kommer att inbringa över 6 miljoner kronor.

Av vad jag anfört framgår att täckningstillgångar nu finnas å (917,497:49 + 4,862 + 1,963,249:89 + 513,128:07 + 12,000,000 =) 15,398,737 kronor 45 öre. Då summan av de oersatta förskotten som förut nämnts uppgår till 17,097,877 kronor 24 öre, skulle det återstå att bereda täckning för 1,699,139 kronor 79 öre. Med hänsyn till de betydande intäkter, som äro att vänta från Ladugårdsgårdeseexploateringen, kunna samtliga förskott beräknas bliva täckta inom den närmaste framtiden. Jag vill här framhålla att, därest nya tillgångar tillföras lantförsvarets byggnadsfond, dessa i första hand böra användas för täckningsändamål.

Jag vill slutligen beröra en invändning av arméförvaltningen som jag icke tidigare upptagit till bemötande. Arméförvaltningen har framhållit att av det belopp, som föreslås till ersättning av ifrågavarande försäljningsmedel, på grund av Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut i samband med antagandet av 1925 års härordning, 4 miljoner kronor icke använts för ursprungligen avsett ändamål, utan tagits i anspråk för utförande av vissa för flygvapnets nyorganisation erforderliga nybyggnader m. m. Med anledning härav anser arméförvaltningen, att förenämnda 4 miljoner kronor icke böra täckas genom anlåtande av lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål eller eljest med anlåtande av medel, beräknade att komma lantförsvarets fastighetsintressen till godo. Jag vill häremot endast framhålla, att riksdagen vid sitt beslut år 1925 om den förändrade användningen av de anvisade låne-medlen icke gjorde någon ändring i de tidigare meddelade bestämmelserna om sättet för förskottens slutliga ersättande.

För att erhålla en i möjligaste mån enhetlig och överskådlig redovisning och bokföring av de återbetalda beloppen anser jag att, såsom tidigare skett, även i fall då särskilda medel, som icke redovisas under lantförsvarets byggnadsfond, härvid tagas i anspråk, återbetalningen verkställs på sådant sätt, att dessa medel först tillgodoföras byggnadsfonden och därefter från fonden ställas till riksgäldskontorets förfogande.

I enlighet med vad jag sålunda anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

bemyndiga Kungl. Maj:t att, delvis med ändring av tidigare fattade beslut, på sätt i det föregående anförts, bereda ersättning för vissa till försvarsändamål förskjutna kostnader.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avläsas till riksdagen.

Ur protokollet:
H. Wihlborg.